

TARA GARDA IMA SKLAD DE- SET MILJONOV.

Senator Shipstead je prepričan, da bodo republikanci toliko potrošili za izvolitev Coolidgea in Dawesa.

PREISKAVA PO DRŽAVAH BI LA ODKRILA OGROMNE VSEOTE, KI JIH DOBIVA GARDA.

Chicago, Ill. — Senator Shipstead, član Borahovega senatskega kluba za nadzorovanje volilnih davkov, je v petek izjavil, da se senata preiskava financiranja republikanske volilne kampanje, je bila le del sklada, katerega je bila garda pripravila za volitve. Ključni, ki so prišli na dan zadnjih dni, predstavljajo le one denarne vseote, katere je prejel senatski kampanjski odbor republikanske stranke. Predsednik senatskega odbora William M. Calder je dejal pred Borahovim govorom, da kampanjski budget republikanske stranke znaša tri milijone dolarjev; to je bajne vseotnosti, ki so potrošili stara garda. Shipstead pa pravi, da to je sklad senatskega odbora, torej samo tega kar so privatni interesi sprevajali za izvolitev Coolidgea in Dawesa. Znano je, da imajo republikanci v vsaki državi lokalne organizacije, ki zbirajo denar neodvisno od senatskega odbora. Ako bi senatski odsek dognati na primer vseotnosti, ki leta podpira La Folletta, je pa voditelj stare garde odgovoril takole: "Sram bi me bilo pred vsem svetom, če bi me hvalila tatinska, hinavska in absolutno brezvestna garda, katero vi vodite. Politični perversneži, katere vi skušate obdržati v javni službi, so me ropali državljanskih pravic, toda še imam samoponos in spoštovanje do samega sebe. Bil sem v ječi radi principa. Vi ne veste, kaj je to princip, zato vam ne zamerim, ker me blatite, dočim opravljate službo poslušnih lakajev gospodom v Wall Streetu, dobite pokrov z lonca oljnega škandala. Politični pritlikavec, ki sedi na stolu, na katerem je nekoč sedel Lincoln, in ljudje okoli tega pritlikavca, ki se nesramno šemijo z grobno Lincolnovo obleko, so največji zločinci."

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

La Follette med farmarji v Južni Dakoti; od tam gre v Nebraska.

Senator Shipstead pravi, da je stara garda pripravila najmanj deset milijonov dolarjev za korumpiranje volitev v prid Coolidgeu.

Debs je odgovoril stari gardi. Peklenske razmere za brezposelne delavce v Georgiji.

Administracija prikriva slabe razmere za delavce, dokler ne minejo volitve.

Brandegejev samomor izpremenil položaj v senatu.

Inosemstvo.

Srditi napadi na MacDonalda v volilnem boju na Angleškem.

Kitajski general, ki je izgubil bitko, je bil ustreljen.

Nemčija ne bo dala cepelina Franciji.

Debs je povedal stari gardi, kar ji gre.

Pojasnil je republikanskim voditeljem, zakaj je bil v ječi.

Terre Haute, Ind. — (Feder. Press.) — Voditelji republikanske volilne kampanje so mislili, da boglekako udarilo progresivce, če jim očitajo, da se La Follette druži s socialisti, zlasti z Debsom, "kriminalcem", ki je bil dve leti v zaporu.

Debs, večkratni socialistični kandidat za predsednika, ki leto podpira La Folletta, je pa voditeljem stare garde odgovoril takole: "Sram bi me bilo pred vsem svetom, če bi me hvalila tatinska, hinavska in absolutno brezvestna garda, katero vi vodite. Politični perversneži, katere vi skušate obdržati v javni službi, so me ropali državljanskih pravic, toda še imam samoponos in spoštovanje do samega sebe. Bil sem v ječi radi principa. Vi ne veste, kaj je to princip, zato vam ne zamerim, ker me blatite, dočim opravljate službo poslušnih lakajev gospodom v Wall Streetu, dobite pokrov z lonca oljnega škandala. Politični pritlikavec, ki sedi na stolu, na katerem je nekoč sedel Lincoln, in ljudje okoli tega pritlikavca, ki se nesramno šemijo z grobno Lincolnovo obleko, so največji zločinci."

Poizkusno glasovanje.

Rezultat glasovanja, ki ga vodi Hearstovo časopisje v 16 mestih širom Amerike, dne 18. oktobra zjutraj: Coolidge 238,967, La Follette 210,722, Davis 113,257.

BANDITJE SO ODNESLI IZ- REDNO VELIK PLEN.

Springfield, Mich. — Državna policija in deputiti okraja Jackson stražijo ceste in pazijo, kdaj se bodo prikazali banditje, ki so oropali banko v Springfieldu za 75 tisoč dolarjev in se odpeljali s plenom.

Banditje so svoj tolovajski čin izvršili že zjutraj. Zaprl so štiri uslužbence v varnostno shrambo, nakar so pobrali obveznice, denar in druge vrednosti in se hitro odpeljali.

Državna policija je bila takoj obveščena o ropu. Zasedla je ceste, ampak tistega uspeha ni dosegla, o katerem so pripovedovali, da ga doseže državna policija napram bančnim roparjem.

POTOMEC OFICE? — SE NE ZDAJ!

Macon, Ga. — Georgijska nadljuje s svojo nazadnjaško kampanjo in zahteva, da resignira profesor Henry Fox, profesor biologije na Mercerjevi univerzi. Baptisti v Georgiji izjavljajo, da nočejo Foxa za profesorja na univerzi, ker uči nauk o evoluciji!

SLABI ČASI ZA DELAVCE SO ŽE MED NAMI.

ADMINISTRACIJA SKUŠA KAZATI POLOŽAJ V LEPIH BARVAH.

Ampak njeno poročilo samo pove, da je gospodarski položaj slab.

Washington, D. C. — Brezposelnost je zelo razširjena dandanes v Združenih državah. Ves optimizem administracije je izlit v poročilu, da se pokaže položaj v lepih barvah in tako zaguglje volilce v lepe sanje o dobrih časih, ki pridejo prihodnja štiri leta.

Oglejmo si najprvo Novo Anglijo. Država Maine prične svoje poročilo: "V čevljarstvu in bombni industriji se obratuje z omejenim časom in v nekaterih pokrajinah je preveč delavcev, ki ne morejo dobiti dela."

Država New Hampshire naznaja: "V tekstilnih tovarnah in železniških delavnicah se nadaljuje delo z omejenim časom. Izboljšanje v zaposlenju je bilo opaziti v mesecu septembru, posebej v čevljarstvu in tekstilni industriji."

Država Vermont pravi: "Skoraj v vseh podjetjih delajo; v predelnicah, tkalnicah, lesnih tovarnah in strojnih delavnicah delajo z omejenim časom. V železniških delavnicah za popravila delajo pet dni v tednu."

Iz Massachusettsa poročajo, da delajo z omejenim delovnim časom v pokrajinah Bostona, Springfielda, Worcesterja in v drugih industrijskih središčih. Prizadeto so tekstilna, čevljarstva in kovinska industrija. V Fall Riverju je preveč tekstilnih delavcev. V tovarnah delajo z omejenim časom in odslovljeni delavci ne morejo dobiti dela. V New Bedfordu priznajo, da imajo preveč delavcev v tekstilni industriji. V večini tovarov je delavni čas omejen, odpušteni delavci hodijo zastoj za delom. Iz Fitchburga poročajo, da je preveč strojnikov in tekstilnih delavcev.

Državi Rhode Island in Connecticut trdita, da so se razmere v mesecu septembru izboljšale, ali v mnogih tovarnah delajo z omejenim časom.

Država New York poroča, da se je v teku meseca položaj nekoliko izboljšal in da po več meseceh prvič zopet zahtevajo tovarniške delavce. Število brezposelnih težakov in napol izučenih delavcev se je zdaj nekoliko znižalo.

Država New Jersey meni, da so se razmere malo izboljšale, tako govori tudi Pennsylvanija. Iz države Illinois je poročilo še najbolj ugodno, ker pravi, da bo letošnje zimo malo brezposelnih proti njih volji. Iz Michigana prihaša vest, da je preveč delavcev v avtomobilski industriji. V državi Wisconsin je preveč poljskih delavcev in v stavbniški industriji je pričelo poenostavljati delo. V državi Ohio je veliko rudarjev brez dela. Iz Clevelanda in Cincinnatija pa poročajo, da so delavci brez dela v različnih industrijah. Take so razmere v Columbusu, Daytonu, Toledu in Youngstownu.

Rudarji so brez dela v Zapadni Virginiji, Kentuckyju, Alabami in Arkansasu. V jeklarnah v južnih državah so pričeli z delom, ampak so še daleč pod normalo. Zanimivo je, da ti agentje za posredovanje dela niso mogli najti ene države ob času predsedniške kampanje, v kateri delavci delajo s polnim časom.

Največ, kar so se upali povedati, je to, da je malo več dela kot poleti in da se je dosegel višek brezposelnosti in da se ne bo obrnilo še na slabše.

Francija ne dobi cepelina.

Berlin, 18. okt. — Zahtevanje francoskega nacionalističnega časopisja, da Nemčija zgradi in pokloni Franciji enak cepelin kakor je ZR-3, katerega so dobile Združene države, je zastoj. Take pravice danes v nemških vladnih krogih. Nemška vlada seveda nima nič proti temu, če Francija naroči cepelin in plača zanj.

Brezposelni delavci, o- gibljite se Georgije.

TAM ČAKAJO NA VAS, DA BO- DETE GRADILI ČESTE ZASTONJ.

Delali bodete od solnčnega vzhoda do solnčnega zahoda.

Newman, Ga. — Jetniki prihajajo v velikem številu v mestno bastijo, odkar je mesto pričelo z vojno proti popotnim brezposelnim delavcem, ki nimajo dosti evenka, da se vozijo v spalnih vozovih. Ječa je majhna baraka, polna uči, ki stoji na koncu mesta, katero napolnijo vsako noč policaji z brezposelnimi delavci, ki se vozijo na zapadnih alabamskih tovornih vlakih, ali katere primejo na javnih cestah brez evenka v žepu.

Newman leži 39 milj jugozapadno od Atlante. Tam grade veliko ceste in zato love uboge brezposelne delavce, da dobe delavce zastoj. Delavci, ki ga ujamejo na tovornem vlakcu, dobi šest mesecev trdega dela pri javnih delih, delavci, ki ga pa ujamejo brez denarja na cesti, pa dobi tri mesece.

Mestna policija čaka pri vseh tovornih vlakih, kakor lovski pes na divjačino. Pripravljena je, da strelja pri najmanjšem znamenju obrambe. Polt ne dela nobene razlike. Primejo zamorske kot belopolne brezposelne delavce. Drugo jutro se najdejo pred sodnikom, ki jih mehanično obsodi na šest mesecev ali pa devetdeset dni trdega dela, kjer so priklenjeni na dolgo verigo in morajo delati kot nekdanji sužnji na galejah.

Dozdaj ni bil obsojen še nobeden bogatih postopašev na trdo delo, akoravno še od svojega rojstva ni izvršil koristnega dela zase in ne za šlovesko družbo. Ussoda galejskega sužnja čaka le delavci z žuljavimi rokami, ki je ponesreči izgubil delo in je začel v to gnjezdo.

Jetniki delajo skoraj do ledja v blatu in vodi. Ponoči zapro te uboge jetnike v železne kurnike na kolesih. Stlačijo jih toliko v en kurnik, da se ne morejo odpočiti od trdega dela. Hrana je takaka, da bi jo ne povohal še siromakov pes. Kaša, grah, koruzna moka, vmes so pa kot sveže meso črvički in mali broščki. Dobe tudi kisla slup.

Delati prično pred solnčnim vzhodom in delajo, dokler noč ne razgne svojih temnih kril prek narave. Pazniki imajo težke korbace, s katerimi pretepajo jetnike akoraj do smrti. Včasih pa paznik pokraji ročaj lopate in udari jetnika, kamor ga zadene.

Tu je prvi pekel za jetnike v Georgiji in tak pekel je le še na Brownovi farmi v Savannahu.

In vse to se godi v imenu postave!

DIKA DEMOKRATIČNE STRANKE OBDOJENA V JEČO.

Washington, D. C. — Don Chafin, pobojniški šerif okraja Logan v Zapadni Virginiji, ki je bil letos Davisov delegat na demokratski konvenciji v New Yorku, je bil obsojen na dve leti v atlantsko ječo zaradi tihotapstva z opečnimi pištolami. Federalni sodnik McClintie, zelo lojalen sluga protinijških premožnostnih podjetnikov v Zapadni Virginiji, je izrekel obsodbo, ko je porota spoznala Chafina krivim. McClintie je poznan kot sodnik za izdajanje sodnijskih prepovedi, toda zadnje čase skuša uvesti prohibicijo kot disciplino za ljudstvo v Zapadni Virginiji.

Chafin je postal bogat, ker je teptal civilne pravice rudarjev. Zato ni mogel razumeti, zakaj ne bi še bolj obogatel s kršenjem prohibicijskega zakona. In tako je postal tihotapec z opečnimi pištolami, akoravno je nastopal v vlogi velepatriota.

Nov francoski poslanik v Wash- ingtonu.

Pariz, 18. okt. — Emile Daeschner nadomesti Julesa Jusseranda, francoskega poslanika v Washingtonu.

SMRT BRANDEGEE- JA IZPREMENILA POLOŽAJ SENATA.

NAZADNJIKI SO KARADI TE- GA V SKRBEH.

Poliskumili bodo poraziti Brookharta v Iowi.

Washington, D. C. — Senator Smoot iz Utaha žaluje, da je umrl njegov prijatelj Brandegeev iz Connecticuta, ker bo senator Borah prevzel predsedništvo senatskega justičnega odseka in senator Brookhart iz Iowe pa postane predsednik senatskega odseka za delo in poduk, ako bo poražen senator Phips iz Colorada, ki se poganja za ponovno izvolitev. Ako bo Phips izvoljen, obdrži predsedništvo odseka za delo, toda takoj za njim na vrsti je Brookhart, ki napravi dosti sitnosti in jeze Carnegievemu jeklarskemu trustu.

Smoot in drugi nazadnjaški voditelji so stvar tako aranžirali, da polijejo govornike v Iowo z namenom, da porazijo Brookharta. Medill McCormick iz Illinois, ki je bil sam poražen pri primarnih volitvah, bo vodil ofenzivo proti Brookhartu v Iowi.

"Stranka bi bila na boljšem, ako bi bila podvelja korake proti La Follettu iz Wisconsinu pred petnajst leti, ko je prvokrat vsakal čez mejo," je menil senator Smoot jeno. "Jaz sem naklonjen, da se postavijo zunaj stranke. Naklonjen sem, da se senator Brookhart odstrani z vseh važnih mest v senatnih odsekih."

Ta predlog je zastavil veliko vprašanje progresivcem in demokratom v senatu. Odkar je Smoot napravil prvo potezo v smeri "direktne akcije", menijo progresivci in demokratje, zakaj bi se ne združili in odstranili vse republikanske starogardnike z važnih mest v senatnih odsekih? Ako bodo progresivci in demokratje kontrolirali obe zbornici v novem kongresu, tedaj bo prav lahko za Smoota se umakniti iz finančnega odseka, da postane član odseka za razpolaganje z nevarnimi papirjem.

Nekaj več takih izjav in Smoot bo stisnil ustnice in ne bo dal glasu od sebe.

Srdita volilna borba na Angleškem.

Osební napadi na MacDonalda so vedno večji in umazaniji. Bur- žoazna fuzija proti MacDonal- du v njegovem volilnem okraju.

London, 18. okt. — Dobrih deset dni je še do volitev v Angliji in teh deset dni bo videlo najhujši boj, kakršnega še ni bilo na Angleškem. Volilna kampanja se odlikuje po furioznih napadih, ki jih vodijo liberalci in konservativci na MacDonalda in ostale voditelje delavske stranke.

MacDonald je pravzaprav med dvema ognjema. Z druge strani ga napadajo komunisti in razni delavski radikali. Ko je zadnji teden govoril na shodu v Malvern, so ga komunisti napadli s klici "izdajalec". Na shodu v Ladburi se je pokazal velik napis "McVittiejevi piškoti so najboljši". Napis se je tikal MacDonalda, katerega je podaril Alexander Grant, njegov prijatelj od otroških let in sedaj predsednik McVittie and Price Co., katere peče prepečenec. MacDonald mora veliko slišati radi tega avtomobila.

Liberalci in konservativci delajo na vse načine, da porazijo MacDonalda v njegovem lastnem okraju, v katerem imata obe stranki enega samega kandidata. Liberalci so umaknili svojega kandidata v okraju, kjer kandidira konservativni vodja Baldwin.

VREME.

Chicago in okolice. — V torek jasno, zmerni vetrovi z severovzhoda. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 81, najnižja 58. Bolnice izide ob 6.07, zaide ob 5.03.

Cela So. Dakota čula La Follettev govor.

4000 oseb je napolnilo dvorano, ostali prebivalci so pa poslušali na radio.

Sioux Falls, So. Dakota. — Senator Robert M. La Follette je v petek obiskal Južno Dakoto, drugo farmarsko državo, ki je v revolti proti stari gardi. Voditelji stare garde priznavajo na tihem, da bo imel Coolidge tukaj težke čase, medtem ko progresisti trdno upajo na veliko zmago.

Sioux Falls je bil poln farmarjev, ki so prišli s svojimi ženami in sinovi vred milje daleč, da slišijo kandidata. Nekateri so se pripeljali z avtomobili 200 milj daleč.

Coliseum, ki ima prostora za 4000 ljudi, je bil natlačen in stotine oseb je stalo zunaj. 1200 oseb je plačalo \$1 vstopnine za sedeže na glavnem podu, 1000 oseb po 50c na galeriji in 1500 poslušalec je stalo. Drugi farmarji in ostali prebivalci, ki niso prišli na shod, so pa poslušali kandidata po radiu. Radio postaja na Columbia College, ki je oddajala govor, lahko doseže vso Južno Dakoto.

La Follette je zopet govoril o katastrofi farmarjev, katero so povzročili interesi velike denarne močnje z deflacijo cen pridelkom. Ponovil je napad na sistem sveznih rezervnih bank in na bankirje, ki pošiljajo denar v tujino, da bi je potreben doma.

V soboto in nedeljo je La Follette pošiljal in delal načrte za kampanjo tega tedna. V nedeljo popoldne se je odpeljal v Manito, Iowa, od tam pa pojde danes v Omaha, Nebraska, kjer bi imel shod v ponedeljek zvečer.

Kitajska civilna vojna.

Pekingški general, ki je izgubil bitko, je bil ustreljen. — Čeki-
angške čete bodo razorožene.

Mukden, Mandžurija, 18. okt. — General Vupejfu, vrhovni poveljnik šihlske (pekingške) armade, je prišel na fronto, da reorganizira svoje tepene čete. Njegovo prvo delo je bilo, da je dal ustreliti generala Fengjulina, ki je izgubil bitko pred glavnimi vratmi kitajskega zidu. Posledica tega poraza je bila, da so Mandžurski prišli na drugo stran zidu in okupirali Šanhajkvan.

Vupejfu bi rad popravil nesrečo, ki je zadela njegovo armado, ampak do zdaj še ni imel uspeha. Ukazal je izvršiti celo vrsto protinapadov na nove mandžurske postojanke, toda vsi protinapadi so bili odbiti. Medtem so mandžurske čete prešle v ofenzivo in osvojile dve goraki postojanki šihlske armade. Pekingčani so se trdovratno ustavljali in krili svoje pozicije z ljutim topniškim ognjem, ali morali so se umakniti z velikimi izgubami. Vupejfujeva glasovita tretja divizija je razbita in toliko, da ni bila ujeta. General Čangtaekong, poveljnik divizije, je bil v nenadnem napadu ubit z vsem svojim štabom vred v trenutku, ko je cel štab sedel v stanici in kadil opij. Ubile so jih ročne granate.

Šangaj, 18. okt. — Izvzemli pravek zunaj mesta je mir v Šangaju. Kiangauške čete so večeraj izropale in požgale Nansiang. Kitajska trgovska zbornica vodi pogajanja za razoroženje in odstranitev čekijske armade. Čeki-angeli, katerih je okrog 15,000 mošt, stlačeni naokrog železniške postaje, pravijo, da so pripravljeno oditi na drugo fronto.

LETALI STA UDARILI SKUPAJ.

Dve osebi mrtvi.

San Diego, Cal. — Skupaj sta udarili dve letali in posledica je bila, da sta dve osebi mrtvi, tretja je pa za las ušla smrti. Nagoda se je dogodila v višini 1,300 čevljev. Mrtva sta praporščak Merrit J. Flanders in višji svijačlani tovariš Robert H. Kerr. Topničar William Cole se je rešil, ker se je takoj z aparatom na skakanje v višini spustil na tla.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasa po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za posamezne \$5.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.
Owned by the Slovenic National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Oct. 31-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravilno, da se vam ne ustavi list.

PODPORNIKI VELIKE DENARNE MOŠNJE MOBILIZIRAJO VSE SVOJE SILE.

Wall Street se zaveda, da je letošnji volilni boj zelo resen in da je zmaga velike denarne mošnje na tehtnici. Prejšnja leta je Wall Street z lahkoto prodrl s svojimi kandidati. Razstrosil je v svet par pravic v njemu udanem časopisju in ljudstvo se je dalo omamiti, da je glasovalo za kandidate, katere je podpiral Wall Street. Ljudstvo se je zavedalo svoje pomote, ko je bilo prepozno, da jo popravi.

Letos ima volilni boj popolnoma drugo lice. In Wall Street se zaveda, da postoji nevarnost, da bodo njegovi kandidati poraženi. Da obrne volilno bitko sebi v korist, mobilizira vse svoje moči.

Med te moči spada tudi zavod "Mulliken-Reams Economics Institute," ki so ga organizirale kompanije, katere zalagajo železniške kompanije s potrebnimi in raznim materialom. Ta zavod je sprejel nalogo, da dokaže, kako revolucionarno je politično gibanje, ki se osredotočuje okoli La Folletta. Da to nevarnost pokaže v najzarkerji luči, pripoveduje, da so stavke zadnjih let požrle milijardo dolarjev. Stavke so povzročile, da se je obleka podražila od dvajset do trideset dolarjev, pripoveduje inštitut. Zatem sledi drugo svarilo, ki govori, da tiči velika nevarnost v odpravi Esch-Cumminsovega transportnega zakona, katerega odpravo posebno podpira La Follette.

Inštitut je previdno zamolčal, da stavke povzročajo privatni bizniški interesi, ki se trdovratno upirajo upravičenim zahtevam delavcev. Ako so štrajkovni troški veliki, je to zopet krivda privatnih bizniških interesov. Stavkujoči delavci gotovo ne svetujejo podjetnikom in tovarnarjem, da naj najemajo stavkokaze in jih dobro plačujejo za njih ničvredno delo. Ako privatni bizniški interesi najamejo ob času stavke pobojnike pri privatnih detektivskih agencijah, ne store tega na nasvet stavkujočih delavcev, ampak je to njih volja. Ravnotako so sami krivi, ako mečejo denar za advokate, ki zanje izposlušajo sodnijske prepovedi.

Vprav zato je potrebno, da bodo v zakonodajne zbornice in druge javne urade izvoljeni ljudje, ki bodo z zakoni onemogočili privatnim bizniškim interesom najemati armade pobojnikov in dobavljati ob času delavskih sporov sodnijske prepovedi proti miroljubnim delavcem. Ako se to zgodi, bo zelo malo stavk in stroški stavk se bodo znižali od milijarde dolarjev na ničlo, ker bodo privatni bizniški interesi sprevideli, da je pametneje, ako se pobotajo s svojimi delavci, kakor da rjave stroji v njih tovarnah.

Železničarji tvorijo precejšnji del ameriškega ljudstva. Gotovo jih je tisočkrat in tisočkrat več kot železniških magnatov. Ampak železničarji niso imeli dozdejše prav nobenih koristi od železniškega delavskega odbora, ki ga je ustvaril Esch-Cumminsov transportni zakon, akoravno so se delale železniškim uslužbencem in delavcem velike obljube, preden je bil zakon sprejet. Tudi ameriško delovno ljudstvo ni imelo koristi od te postave. Voznina je poskočila, da je strah in groza. Koristi od te postave so imeli železniški magnatje.

Dividende so postale mastne in dobiček lep, ki si ga vsako leto razdele železniški magnatje med seboj.

Ta zakon je popolnoma nepotreben, ampak veliko bolj potrebna je nacionalizacija ameriških železnic, katere se Wall Street boji kot vrag križa, ker bi ne mogel več izigravati železnice za osredotočenje milijonov in milijonov dolarjev v svojo korist.

Vsega tega seveda inštitut ni povedal. Njegov namen ni, da ljudstvo izve resnico pred dnevom volilne bitke. Omamiti je treba delovno ljudstvo, da ne bo vedelo, kaj naj počne, ko bo odhajalo na volišče. Ako se to posreči, je zmaga zasigurana Wall Streetu, da bo lahko zopet štiri leta gospodaril po svoji volji.

Gospodje v Wall Streetu so v velikih skrbih zaradi letošnjega volilnega izida in zato jim je vsako sredstvo dobrodošlo, ki okrepčuje njih upe na zmago.

Eno sredstvo večalimanj za omamljenje ljudstva, to ne šteje nič pri Wall Streetu, glavno je, da se iznajde pravo sredstvo, ki služi namenu in od katerega je zanesljivo pričakovati uspehe za veliko denarno mošnjo, ki upa, da prav pošteno odebeli v prihodnjih štirih letih, ako omamila prinesejo uspeh dne 4. novembra t. l.

SLIKE IZ NASELBIN.

Bellaire, Ohio. — Z delavskimi razmerami se ne bom pohvalil. Premogorovi obratujejo bolj slabo, kateri pa delajo s polno paro, so bolj polni, da premogorji še skoraj gledajo pri vrodu ven. Tovarne niso kaj boljše. Ker organizirani premogorji po mnenju podjetnikov hočejo imeti preveč plače za nakladanje premoga, ga transportirajo raje iz Zapadne Virginije, kjer so po veliki večini rudniki neunišljivi. Kaj je temu krivo, lahko vidi vsakdo, če ima le eno zdravo oko. Dokler bomo imeli v naši organizaciji odbornike, ki bodo agitirali za demokratično in republikansko stranko, ne bomo imeli nikake stoprocentne organizacije, ampak polagoma bomo postali stoprocentni stavkokazi.

Vzemimo našo U. M. W. of A. Kaka je bila pred petimi leti in kakšna je danes? Koliko smo napredovali? Meni se vidi, da smo nazadovani in gremo še vedno bolj nazaj. John L. Lewis agitira za Coolidge, za tistega Coolidge, ki je razbil stavko v Massachusettsu. Ali je tak človek za organizirano delavstvo? Ali je on že sploh napravil kaj dobrega za delavstvo? Še ničesar aličnega nisimo slišali. Ako bi bil Lewis malo bolj napreden premogarski voditelj in bi gledal za organizacijo U. M. W., bi lahko res imeli vsa premogova polja po Zapadni Virginiji, Kentuckyju in drugod organizirana. Pod njegovim vodstvom pa le padamo, organizacija se krči. Saj se Lewis tudi nikoli ne izrazi, da je treba organizirati še druge, ki še ne spadajo pod okrilje rudarske organizacije. On je brat premogarskih baronov, zato mu je odprta delavnica tudi ljuba.

Pomesti moramo z nazadnjaki iz organizacije in postaviti moče, kateri bodo delali za našo korist ne za Wall Street. Na naš Delavski praznik je bilo vse dobro, čeprav se rudarji niso udeležili pohoda po mestu. Postavili so nas čisto z zemljevidi, zato tudi ni bilo premogarjev v vrstah, ko se je vrnil pohod. Po končanem pohodu je govoril Frank Litvinka, predsednik našega rudarskega subdistrikta udaril po nas in se zgražal, da smo sami radikalci. Omenil je tudi, da je po Zapadni Virginiji še veliko rudarjev, kateri delajo celo na Delavski praznik, katere je vendar rekel, da bi pridobili v U. M. W. Naredil je opazko, naj delavci izbirajo kandidate v demokratskih vrstah. Že s tem je pokazal, da je nazadnjak in da hoče, da delavci ostane suženj vse življenje. Vidi se, da on ni na strani La Folletta, kateri kandidira za predsednika Združenih držav, ker oni ni demokrat ne republikanec, ampak progresivec, kar ni daleč proč od "bolševika".

V vzhodnem Ohiju so se premogorji začeli malo prebujati in vstajati, ampak "delavski voditelji" jim je prepovedal obdržati vsak shod. Pozna se, da se boji za svoj stolček, ker s premetavanjem krampa in lopate v rudniku ne gre tako lahko, kakor sedeti na rudniškem tipelnu na mehkem stolčku pa kaditi dišeče cigare. — Tony Jerman, član društva št. 258.

(Vaša razprava glede iniciative bo priobčena prihodnjo sredo pod tozadnjim naslovom. — Op. uredništva.)

Farrell, Pa. — Z delom gre še od spomladi enako, da delamo po štiri do pet dni na teden. Večkrat časopisje prinese novice, da se prične prihodnji teden boljše delo, a pride teden in mine, boljše ga dela pa ni, le boss nas toliko bolj priganja. Zasluzek je pišfel, za prihranek se dosti ne menimo, da bi nam kaj preostajalo, si pa na drugi način pomagamo. Radi smo namreč veseli in veselje tudi stane, ker prirediti je treba kako veselico s plesom. Zlasti to leto imamo ples v korist novega doma, kamor pride vselej od prvega do zadnjega vse, da se zabava. Kaj bi ne, saj so tudi vsi tukajšnji Slovenci delničarji za novi dom, ki se bo gradil čimprej mogoče. Delati bo paš treba vsem, pa bomo zmogli. Seveda nas nekaj ovira skrajšanje delavnikov in tudi pišni zasluzek, ali vseeno ne obupamo in le pogum, nič ne bo vrženo stran; vsak bo imel svoje, ako ne v žepu, pa v stavbi.

Vaša veselica, ki jo priredimo v našem domu je obiskana, da je vse polno do zadnjega kotička. Sliši se godranje, da je prejemajno in udeleženci ne morejo plesati, da bi moral biti večji dom itd. Naprej z agitacijo za novi

dom, katerega moramo dobiti, ako ne smo si krivi sami. Hodimo vsi k sejam, ki se obdržava vsako prvo nedeljo v mesecu.

Dne 11. oktobra se je poročil Alois Žičkar za Annie Žagar. Nevesta je tu rojena, staršev F. in M. Žagar. Mladi par je tu dobro poznan in priljubljen, kar je pričel dan svatbe. Svatba je bila v Slovenskem domu in tudi doma. Ljudi je bilo polno, da so se komaj drug drugemu umikali; bili so iz bližnjih in daljnjih naselbin, iz Barbertona, Beasemera, Warrena, Girarda in od drugod. Da smo se dobro imeli, sta g. Simčič in Lovre Peršin igrala izvrstne poskočnice, da je vse plesalo. Nakarji so stregli za najboljšim, kuharica je bila pa čez vse. Tri dni prej je študirala, kako bo postregla z vsem dobrim, in res so nosili vse dobro na mizo. Ker sem bil do zadnjega deležen tudi jaz, se lepo zahvalim ženinu in nevesti pa želim dolgo let življenja v zakonu in da bi obljubo, ki sta jo dala drug drugemu, tudi splošila. Naj bi vaju nihče drugi ločil kakor smrt, katera pa mora počakati do vaših poznih let.

Bil sem v bolnišnici in se na tem mestu najlepše zahvalim vsem tistim, ki so me obiskali za časa mojega bivanja v Pittsburghu, Allegheny bolnišnici, ter žrtvovali čas in denar. Iz Farrella so me obiskali: Joe Gorm, Jerry Okorn, M. Steblay, F. Cimperman, J. Novak; iz Greenvillea Joe Petrič, iz Girarda J. Cigule in Moon Runa P. Macik. Lepa hvala njim kot vsem, ki so me obiskali na domu. Zdaj se počutim dobro in se povrnem na delo.

Zaročil se je dobro znani F. Steblay. Nevesti ne vem imena. Vsekakor kaže, da se bomo zopet vrteli na 25. oktobra. Da bi srečno dočakali, kajti obeta se vse najboljše.

Člane S. N. P. J. od društva št. 262 v Farrellu opozarjam, da se številnejše udeležujejo sej. Ravno tako članom delničarjem Slovenskega doma. Hodite k sejam. Opozarjam pa še sedaj za mesec december, da se boste udeležili vsi delničarji stari in novi, da boste slišali o uspehih v letu 1924, ki se pripravljajo za novi dom.

Ker smo v času trgatve grozdja, bo kmalu tudi veselica s trgatvijo v korist doma. Zato se vsi pripravimo do takrat, da posetimo polnoštevilno. Kdaj bo to, boste obveščeni.

Volitve za predsednika so pred vrati, zato 4. novembra vsi na volišče in dajmo glas za LaFolletta. Ako bomo vsi delavci volili, bomo tudi zmagali. Če pa ne, pa sebi pripišimo, ako ne bodo razmere boljše. — A. Valentincič.

Iz West Virginije. — Opozarjam rojake, ki iščejo delo skozi agenturo (labor agency), v Chicagu na vogalu Madison in Jefferson stoji napis, da rabijo rudarje za West Virginijo. Razglajajo, da dobri rudarji zaslužijo po \$8 do \$12 dnevno. Ako greš v pisarno in plašiš precej visoko za to delo, ti da potrdilo, da prejmeš od 95c do \$1.05 za nalaganje od tone premoga. Ko pa prideš sem v West Virginijo, pa pronajdeš, da je vse to laž. Tu plašajo od 40 do 50 centov od tone naloženega premoga. Poleg tega moramo tudi sami streljati. Od mrtvega dela ne plašajo čisto nič. Ako bi še to prejel, bi vsaj bilo nekaj, ali še tega ni. Teža je slaba, in poleg tega še odračunajo za nečisti premog prvo 50c, drugič \$1, tretjič \$1.50 itd., tako da nazadnje nimaš nič.

Razven tega je drag smodnik, 25 funtov za \$2.25, valjalna vrv 100 čevljev za \$1, lopata pa \$2.50. Hrana s stanovanjem je po \$1.50 dnevno. Biti moraš paš dober rudar, da napraviš za stroške.

Radi družinskih razmer nimam kaj poročati, ker jih pri nas ni.

Rojake opozarjam, da ne bi šli takim zapeljivcem na lim, kot sem šel jaz. — J. Jakov.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE.

Velik požar v Levcu pri Celju. — Dne 24. septembra malo pred 11 uro dopoldne je začelo goreti pri posestniku Strečanu v Levcu. Po dosežaj dolhili poročilih je zgorelo gospodarsko poslopje in kozolet. V plamenu je tudi hiša. Na lice mesta je prišlo 7 požarnih bramb, ki so skušale omejiti ogenj, kar se jim pa dotlej, ko je prišlo poročilo, še ni posrečilo.

Krvav velikonočni ponedeljek. — Na letošnji velikonočni ponedeljek se je vrnila v gostilni Jakoba Kramerja v Zgornji Koreni v lenariskem okraju majhna predstava s plesom. Posetilo jo je mnogo domaćih fantov. Gostilničarju sta pomagala domači župan Franc Šabeder in Fr. Kukovec. Med plesom se je spri Franc Rajšp z nekim Ključnikom, kateremu je dal zakušnico. Ker je Rajšp znan prepeš in se je bilo bati resnejših posledic, je pristopil župan Šabeder in ga posvaril. Priskočil pa je njegov prijatelj Karol Škofič in udaril Šabedra po glavi, vanj pa se je zagnal tudi Rajšp, tako da sta oba s Šabedrom padla. To je bilo znamenje za splošen pretep, ki se je nadaljeval v veži in končal pred gostilno s smrtjo gostilničarja Jakoba Kramerja. Zlomljena so mu bila leva rebra in razbita vranica, kar je povzročilo notranje krvavenje, da je prihodnji dan nastopila smrt. Dognalo se je, da so se ga z latami in drogi lotili mizarški pomočnik Frank Rajšp in delavca Franc Koebek in Karol Škofič. Nato so vsi trije pridrveli nazaj v gostilno in s stoli napadli še župana Franc Šabedra. Ta se jih je ubranil samo na ta način, da je s stolom odbil udarce, vendar ga je Škofič tako sunil v usta, da se mu je kri kar pocedila. Končno se mu je posrečilo uiti v kuhinjo, na katero so napadali navalili s stoli in kamenjem. Nato pa so se vrnili nazaj v gostilniško sobo in razbili vso opremo, stole, mize, steklenice, svetiljko, vrata itd. in povzročili nad 7500 dinarjev škodo. Obtoženci so pri razpravi pred okrožnim sodiščem v Mariboru dejanje večinoma priznali. Obtoženi so bili vsi trije radi hudodelstva usmrtnice pri tepežu, javnega nasilstva in zlobne poškodbe tuje lastnine vsak na dve leti težke ječe, poostrene z enim postom in enim trdim ležiščem na teden in eno temnico vsak mesec.

Na lovu obstreljen. — 28. sept. so imeli o Nimnem pri Rog. Slatini kmečki lov, pri katerem bi se zgodila skoro smrtna nesreča. Lovec Leopold Prah iz Nežbiš je iz doslej nepoznanega vzroka med lovom nenkrat ustrelil proti 24-letnemu Francu Zobecu iz Nimnega ter mu obstrelil levo roko, ena žila pa je s tem obtičala v prstih tik nad srcem. Zobec pravi, da ga je Prah celo gledal, ko je izstrelil, vendar med njima ni bilo nobenega sovraštva. Ranjenega Zobeca, ki je po naključju ušel težji poškodbi, je obvezal zdravnik dr. Brabec iz Rogateca ter ga nato izročil domači oskrbi, ker je izven nevarnosti.

Velika rodbinska nesreča. — V vasi Čenčice pri Krškem je te dni umrl zadnji sin posestnika Horžena. Od sedmih otrok je ostala pri življenju samo še hčerka Marija. Ta je v preveliki ljubezni do zadnjega od šestih bratov objemala mrtvega za skratlico umrlega brata in si pri tem tudi sama nakopala zavratno bolezen. Posledica je bila, da je šest dni po bratovi smrti tudi ona v krški bolnici izdihnila svojo dušo. Ta velika rodbinska nesreča je v celi dolini vzbudila obilo sočutja.

Smrtna nesreča. — Na Zaplazu pri Čatežu na Dolenjskem dozdavajo nov zvonik. Dne 27. sept. je vrgel nek delavec z odra približno 1 m dolg tramček, ki je zadel spodaj stoječega delavca J. Mikarja tako nesrečno v glavo, da je obeljal na mestu mrtve.

Za pravoslavno cerkev v Celju. — V Celju bivajoči Srbi so sestavili poseben odbor v svrhu, da ukrene vse potrebno, da se zgradi tamkaj pravoslavna cerkev.

Smrt Slovenca v tujini. — Umrl je dne 29. septembra v Schwarzu na Tirolskem Franc Klemenec, rodom ljubljanski, ki je bil pred približno 30 leti ob ljubljanske tobačne tovarne tja premeščen.

Dva roparska napada. — Ko se je vračal hlapec Bernard Vranko z vozom iz Polke vasi proti Polzeli, je bil okrog 8. zvečer v bližini neke apnenice napaden od neznanega moškega. Napadalec je sklenil oborožen s kolom iz koruzne oči in zavpil "Denar ali pa trupa smrt!" Udari je izloščeno Vranko čez trebuh. Ta pa je kmalu tekel priročno duha, da je bil

potegnil žepni nož in ga zaso napadalec v desno ramo ter podil konje. — V gozdiču pol vasi Vaneče pri Murski Soboti napadla dva moška 23. septembra posestnika Aleksand Mikola, ko se je ta vozil zvečer kolesom proti domu. Eden iz obeh je naperil proti Mikolu mokres, drugi pa ga je udaril kolom čez roko. Medtem mu prvi še tudi iztrgal iz žepa listeo, v kateri pa se je nahajalo mo 40 Din gotovine. Mikola se med ruvanjem napadalcema trgal, lopova pa sta streljala njim s samokresom in ga ranila desno pleče. Odpeljala sta mu 1500 Din vredno kolo. Napadalec sta govorila hrvaško.

S polja vede.

Spreminjanje živega srebra v zlato.

(Po Garrettu P. Servissu.)

Tu je presenetljiva povest pr kakor so bile zagonetne govori o početju v tajnih laboratorijih srednjeveških alkemistov — povest o ustvarjenju zlata iz manvredne kovine —, ki je v tej ztranznanstveni dobi sprejeta bo z zaupanjem nego dvomom, k znanost sama je v teku par teklih let dognala, da je veliki pretvorjenje mogoče in je tu eksperimentirala z načini, kako se to izvrši.

Meseca julija sta nemška učenjaka, dr. Miethe, ravnatelj laboratorija za fotokemijo na tehnični šoli v Berlinu in Charlotteburgu, ter njegov sodelavec d. Stammerich, poizkusila poseka Fausta s pomočjo današnje kemije in z delom na podlagi teorije da snov velike atomske teže, prav neradioaktivna ni kemikalno zelo stalna. Odložila sta se pizkusiti, kak uspeh bi imela, ali bi razredčila živo srebro, ki je tomično težja snov kakor zlato.

Mogoče ju je vodilo do tega na dejstvo, ker so slutili, da je živem srebru helij. O uspevanjunega poizkusa bom pisal pr kakor je prinesel znanostni žurnal "La Nature".

Vedoč, da bo potrebna ogromna sila za ta poizkus, sta se poslužila električnega toka skozi tečaja, ki sta bila sestavljena iz kemično čstelega živega srebra, zaprta v oveh od zlitga kremenca. Obok 400 do 2000 wattov pod močnostjo n silo 1700 voltov je bil napravljv tečajih in operacija se je n daljevala skozi nekaj sto ur.

Pri določenem trenutku se pokazal hlapec izliv hude vročine do 1400 centigradov in tudi blišč val enak svetlobi 1000 sveč. Nekaj časa nato je bil poiskav pritrzan in aparat vzet vsak sebi.

Ostanki živega srebra so bili drobci zlata.

Učenjaka sama trdita, da je bilo to bolj srečno naključje. Pojnilo na to, kako se je izvršilo, je tole:

Atomična teža živega srebra je 201, a od zlata 197. Razlika je 4, kar odgovarja natančno atomski teži helija. Izgleda torej, da razredčitev živega srebra v atomosprosti atom helija od prikoposne, ki ga veže z živim srebrm, ki tako izpuhti iz živega srebra ostanejo samo atomi zlata. Z drugimi besedami, ko se izloči posebni (helijev) atom od atomov živega srebra, ostanejo atomi, ki tvorijo zlato.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE.

Velik požar v Levcu pri Celju. — Dne 24. septembra malo pred 11 uro dopoldne je začelo goreti pri posestniku Strečanu v Levcu. Po dosežaj dolhili poročilih je zgorelo gospodarsko poslopje in kozolet. V plamenu je tudi hiša. Na lice mesta je prišlo 7 požarnih bramb, ki so skušale omejiti ogenj, kar se jim pa dotlej, ko je prišlo poročilo, še ni posrečilo.

Krvav velikonočni ponedeljek. — Na letošnji velikonočni ponedeljek se je vrnila v gostilni Jakoba Kramerja v Zgornji Koreni v lenariskem okraju majhna predstava s plesom. Posetilo jo je mnogo domaćih fantov. Gostilničarju sta pomagala domači župan Franc Šabeder in Fr. Kukovec. Med plesom se je spri Franc Rajšp z nekim Ključnikom, kateremu je dal zakušnico. Ker je Rajšp znan prepeš in se je bilo bati resnejših posledic, je pristopil župan Šabeder in ga posvaril. Priskočil pa je njegov prijatelj Karol Škofič in udaril Šabedra po glavi, vanj pa se je zagnal tudi Rajšp, tako da sta oba s Šabedrom padla. To je bilo znamenje za splošen pretep, ki se je nadaljeval v veži in končal pred gostilno s smrtjo gostilničarja Jakoba Kramerja. Zlomljena so mu bila leva rebra in razbita vranica, kar je povzročilo notranje krvavenje, da je prihodnji dan nastopila smrt. Dognalo se je, da so se ga z latami in drogi lotili mizarški pomočnik Frank Rajšp in delavca Franc Koebek in Karol Škofič. Nato so vsi trije pridrveli nazaj v gostilno in s stoli napadli še župana Franc Šabedra. Ta se jih je ubranil samo na ta način, da je s stolom odbil udarce, vendar ga je Škofič tako sunil v usta, da se mu je kri kar pocedila. Končno se mu je posrečilo uiti v kuhinjo, na katero so napadali navalili s stoli in kamenjem. Nato pa so se vrnili nazaj v gostilniško sobo in razbili vso opremo, stole, mize, steklenice, svetiljko, vrata itd. in povzročili nad 7500 dinarjev škodo. Obtoženci so pri razpravi pred okrožnim sodiščem v Mariboru dejanje večinoma priznali. Obtoženi so bili vsi trije radi hudodelstva usmrtnice pri tepežu, javnega nasilstva in zlobne poškodbe tuje lastnine vsak na dve leti težke ječe, poostrene z enim postom in enim trdim ležiščem na teden in eno temnico vsak mesec.

Na lovu obstreljen. — 28. sept. so imeli o Nimnem pri Rog. Slatini kmečki lov, pri katerem bi se zgodila skoro smrtna nesreča. Lovec Leopold Prah iz Nežbiš je iz doslej nepoznanega vzroka med lovom nenkrat ustrelil proti 24-letnemu Francu Zobecu iz Nimnega ter mu obstrelil levo roko, ena žila pa je s tem obtičala v prstih tik nad srcem. Zobec pravi, da ga je Prah celo gledal, ko je izstrelil, vendar med njima ni bilo nobenega sovraštva. Ranjenega Zobeca, ki je po naključju ušel težji poškodbi, je obvezal zdravnik dr. Brabec iz Rogateca ter ga nato izročil domači oskrbi, ker je izven nevarnosti.

Velika rodbinska nesreča. — V vasi Čenčice pri Krškem je te dni umrl zadnji sin posestnika Horžena. Od sedmih otrok je ostala pri življenju samo še hčerka Marija. Ta je v preveliki ljubezni do zadnjega od šestih bratov objemala mrtvega za skratlico umrlega brata in si pri tem tudi sama nakopala zavratno bolezen. Posledica je bila, da je šest dni po bratovi smrti tudi ona v krški bolnici izdihnila svojo dušo. Ta velika rodbinska nesreča je v celi dolini vzbudila obilo sočutja.

Smrtna nesreča. — Na Zaplazu pri Čatežu na Dolenjskem dozdavajo nov zvonik. Dne 27. sept. je vrgel nek delavec z odra približno 1 m dolg tramček, ki je zadel spodaj stoječega delavca J. Mikarja tako nesrečno v glavo, da je obeljal na mestu mrtve.

Za pravoslavno cerkev v Celju. — V Celju bivajoči Srbi so sestavili poseben odbor v svrhu, da ukrene vse potrebno, da se zgradi tamkaj pravoslavna cerkev.

Smrt Slovenca v tujini. — Umrl je dne 29. septembra v Schwarzu na Tirolskem Franc Klemenec, rodom ljubljanski, ki je bil pred približno 30 leti ob ljubljanske tobačne tovarne tja premeščen.

Dva roparska napada. — Ko se je vračal hlapec Bernard Vranko z vozom iz Polke vasi proti Polzeli, je bil okrog 8. zvečer v bližini neke apnenice napaden od neznanega moškega. Napadalec je sklenil oborožen s kolom iz koruzne oči in zavpil "Denar ali pa trupa smrt!" Udari je izloščeno Vranko čez trebuh. Ta pa je kmalu tekel priročno duha, da je bil

potegnil žepni nož in ga zaso napadalec v desno ramo ter podil konje. — V gozdiču pol vasi Vaneče pri Murski Soboti napadla dva moška 23. septembra posestnika Aleksand Mikola, ko se je ta vozil zvečer kolesom proti domu. Eden iz obeh je naperil proti Mikolu mokres, drugi pa ga je udaril kolom čez roko. Medtem mu prvi še tudi iztrgal iz žepa listeo, v kateri pa se je nahajalo mo 40 Din gotovine. Mikola se med ruvanjem napadalcema trgal, lopova pa sta streljala njim s samokresom in ga ranila desno pleče. Odpeljala sta mu 1500 Din vredno kolo. Napadalec sta govorila hrvaško.

S polja vede.

Spreminjanje živega srebra v zlato.

(Po Garrettu P. Servissu.)

Tu je presenetljiva povest pr kakor so bile zagonetne govori o početju v tajnih laboratorijih srednjeveških alkemistov — povest o ustvarjenju zlata iz manvredne kovine —, ki je v tej ztranznanstveni dobi sprejeta bo z zaupanjem nego dvomom, k znanost sama je v teku par teklih let dognala, da je veliki pretvorjenje mogoče in je tu eksperimentirala z načini, kako se to izvrši.

Meseca julija sta nemška učenjaka, dr. Miethe, ravnatelj laboratorija za fotokemijo na tehnični šoli v Berlinu in Charlotteburgu, ter njegov sodelavec d. Stammerich, poizkusila poseka Fausta s pomočjo današnje kemije in z delom na podlagi teorije da snov velike atomske teže, prav neradioaktivna ni kemikalno zelo stalna. Odložila sta se pizkusiti, kak uspeh bi imela, ali bi razredčila živo srebro, ki je tomično težja snov kakor zlato.

Mogoče ju je vodilo do tega na dejstvo, ker so slutili, da je živem srebru helij. O uspevanjunega poizkusa bom pisal pr kakor je prinesel znanostni žurnal "La Nature".

Vedoč, da bo potrebna ogromna sila za ta poizkus, sta se poslužila električnega toka skozi tečaja, ki sta bila sestavljena iz kemično čstelega živega srebra, zaprta v oveh od zlitga kremenca. Obok 400 do 2000 wattov pod močnostjo n silo 1700 voltov je bil napravljv tečajih in operacija se je n daljevala skozi nekaj sto ur.

Pri določenem trenutku se pokazal hlapec izliv hude vročine do 1400 centigradov in tudi blišč val enak svetlobi 1000 sveč. Nekaj časa nato je bil poiskav pritrzan in aparat vzet vsak sebi.

Ostanki živega srebra so bili drobci zlata.

Učenjaka sama trdita, da je bilo to bolj srečno naključje. Pojnilo na to, kako se je izvršilo, je tole:

Atomična teža živega srebra je 201, a od zlata 197. Razlika je 4, kar odgovarja natančno atomski teži helija. Izgleda torej, da razredčitev živega srebra v atomosprosti atom helija od prikoposne, ki ga veže z živim srebrm, ki tako izpuhti iz živega srebra ostanejo samo atomi zlata. Z drugimi besedami, ko se izloči posebni (helijev) atom od atomov živega srebra, ostanejo atomi, ki tvorijo zlato.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Stavka radi znižanja mezde.
Palmer, Mass. — Ko so lastniki Thordike Cotton Mills naznanili, da znižajo mezdo za 11 odstotkov, so vsi delavci do zadnjega — 550 po številu — zastavkali.

Stavka radi območja unije.
Washington. — Tu so zastavkali mizarji, ko so stavbni pogodbeniki oddali polaganje kovinskih skrivajev za okna kleparakim in železarskim delavcem. Strajk ima za cilj vprašanje, da li spada to delo v območje mizarске ali kleparске unije.

Svoboda govora izvojevana v Patersonu.
Paterson, N. J. — Stavkujoči delavci v tukajšnjih svilopredilnicah so izvojevali pravico, da lahko sklicujejo shode v Turn hallu. Mestni župan in policijski načelnik sta jim hotela kratiti to pravico.

\$1000 za La Follettevo kampanjo.
Chicago. — Unija latnikov v Chicagu je prispevala \$1000 za La Follette-Wheelerjev volilni sklad.

Zmaga krojačev v Akronu.
Akron, O. — Tukajšnja organizacija krojačev je hitro zmigala v stavki, ko je sodišče odreklo "indžunkšen" lastnikom delavnice proti piketiranju. Podjetniki so se podali in sprejeli nazaj vse delavce, ki so bili odslavljeni v avgustu radi unijskega gibanja.

OKRAŠENJE S TUJIM PERJEM JE TUDI PRI UNIJAH V NAVADI.
Washington, D. C. — Skozi pet mesecev ni prišlo do sporazuma med tipografsko unijo "Colombia" in Carterjem, javnim tiskarjem. Sio je za rešitev medzdega vprašanja. Prišel je sem Chas. P. Howard, predsednik Mednarodne tipografske unije in je dosegel kompromisni sporazum s Carterjem. Ta kompromisni sporazum bo predložen v mesecu decembru kongresu.

Po zakonu ima javni tiskar pravico določiti mezdo. Mezda devetdeset centov na uro je bila prej. Nova lestevica zahteva za stavce z roko 95 centov, en dolar za korektorje in \$1.05 za strojne stavce. Ponočno delo je plačano za petnajst odstotkov višje kot delo podnevu. Čezurno delo se plača za petdeset odstotkov višje, delo ob nedeljah in praznikih pa 150 odstotkov višje.

Pri zadnjih volitvah so "regularni" porazili Howarda kot predsednika kandidata. Njegov termin poteče v novembru. Odborniki lokalne unije so povedali "regularni" in menijo, da je njih zaslug, da je prišlo do sporazuma.

"RAZODETI JEZUS KRIST" OBTOŽEN VAGABONDAŽE.
Kansas City, Mo. — Policija je aretirala nekega "svetega moža", ki pravi, da je "razodeti Jezus Krist". Policija ga je našla živeti v družbi devet ženskih, od katerih je šest zamork. V tem moder-nem obstru je prebival še en zamorec. Ko je policija vprašala ženske po imenih, so odgovorile, da imajo imen grečnih zemljanov, ampak njih imena so nebeška.

Sprva je mislila policija, da je ženska obznanja "kralja Benjamina", ki je pobegnil iz "Davidove hiše" v Michiganu, ker so mu bile obznanje za petami zaradi zlorabe nedolžnih deklic. Kasneje se je izkazalo, da je obznanje "razodeti Jezus Krista" vagabondaže.

"Razodeti Jezus Krist" se silno zanaša na kliše božjo jezo na polistijske starim verskim humbugarjem, ki skrivaj lasu na glavi, prijemajo obtožbe pa nove, ker delajo starim konkurirajo. On izjavlja, da je to križenje ustavno, saj imajo pravice, ker tako ravnanje mejuje versko svobodo.

UCITELJICA UBITA S SEKIRO.
Grand Rapids, Mich. — 23-letna učiteljica Moly Fleming so našli umorjeno v drvarnici za šolo. Maršice se je poskušila sekire za izreženje umora. Policija zdaj išče ubijalca "Happy" Dyka.

Ljudje izjavljajo, da so videli Dyka blizu šole, ko je bil izvršen umor. Videli so ga, ko je zapustil mesto v svojem avtomobilu. Poročilo v noči so našli njegov avtomobil na pokopališču blizu Mar-

APEL V POMOC STAVKARJEM NI OSTAL BREZ USPEHA.

New York, N. Y. — Izredni odbor za pomoč stavkujočim silnim delavcem. Apel je bil razposlan na več ko 1,200 lokalnim organizacijam in bratskim podpornim društvom. Nekatere organizacije so se že odzvale in poslale prispevke. Delavci, ki delajo za trdke Dvorosky Bros., so delali eno uro čez čas in so poslali \$83.53. Med unijami kroji jo tudi resolucije, ki obsojajo sodnijsko prepoved proti stavkujočim delavcem v Patersonu.

Izredni odbor za pomoč naznanja, da je odposlal že tisoč dolarjev v Paterson.

POLICAJA POD TEŽKO OBTOŽBO.
Evanston, Ill. — Veleporota je pridržala policaja Louis Christensen in Walter Ingrama za porotno obravnavo na obtožbo dveh 14-letnih deklic, ki sta pripomogle k njunem nemoralnem življenju. Imeni deklic sta zamolčani.

POL MILJONA GALON PIVA UNIČENEGA.
Chicago, Ill. — Pooblašeni maršali in prohibicionisti detektivni so pod vodstvom deputija John Orosa pričeli uničevati 500,000 galon piva pri pivovarni Malt Maid. Pivovarno je ukazal zapreti sodnik Wilkerson.

Pivovarna se nahaja na vogalu Devet in tridesete ceste in Emeraldove avenije in je lastnina nekega Dean O'Banniona, ki je na policiji menda zapisan skoraj v vseh knjigah. O'Bannion taji, da je lastnik pivovarne.

OČISTILI SO OTOK ZAJČJE KUGE.
Tacoma, Wash. — Na otoku Smith so pokončili zajce s strupenimi plini in strupom. Zajčja zalega se je tako pomnožila, da je napravila luknje pod vladnimi poslopji in svetilnikom.

V enem tednu so jih s plinom pomorili na tisoče.

VLAK JE RAZTRESEL \$60.000.
Pittsburgh, Pa. — Osební vlak je povozil na pennsylvanski železnici pošteno vrečo in tako raztresel \$60,000, od katerih so našli \$52,000. Ostalih \$8,000 iščejo ob progi.

RAZMERE UČINKUJEJO.
Washington, D. C. — Vedno več žen dela v brivnicah in nevarnost postoji, da žene izpodrinejo brivce. To je povzročilo, da so tukajšnji brivci sklicali shod, na katerem so sklenili, da prične agitirati za organizacijo med ženami.

Še par let nazaj so sklenili, da ne marajo, da se podružnica žen, ki delajo v brivnicah v Seattlu, Wash., pridruži organizaciji brivcev.

Časi se spreminjajo in ljudje v njih!

ORGANIZATOR POŠTNIH U.S. SLUŽBENCEV JE UMRL.
Washington, D. C. — Edward J. Cantwell, tajnik organizacije pismonošev skoraj 26 let, je umrl. Bil je med pionirji, ki so organizirali poštne službenice.

Poštni uslužbenici so z njegovo smrtjo izgubili izkušenega voditelja.

Vedno več avtomobilov.
Dne 1. julija tega leta je glasom cestnega urada poljedelskega departamenta bilo registriranih v Združenih državah 15,552,077 motornih vozov. To je čez dva in pol milijona ali 20 odst. več kot 1. julija lanskega leta. Sedaj prihaja povprečno po en motorni voz na 6.6 oseb. V razmerju s prebivalstvom je največ avtomobilov v pacifičnih državah, kjer prihaja po en avtomobil na 3.4 oseb, torej po 10 avtomobilov za vsakih 34 oseb. Razmeroma najmanj jih je v vzhodno-junih centralnih državah, razmerje znaša 1 za 13.6. Na drugi strani izkazuje ta del Združenih držav največje porastel tekom enega leta, namreč 32 odst. Največ registriranih motornih vozov je v državi New York, kjer njih število znaša 1,235,302. Čez milijon motornih vozov je nadalje v državah Kalifornija, Ohio in Pennsylvania. Illinois se približuje milijonu. — F. L. I. S.

Mednarodne lepotece.

Potovanje nudi poznavalcem žensk množino gradiva za primerjanje na polju ženske lepote. Zato so izjave popotnikov v tem oziru gotovo nadvse zanimive, dasi se v mnogočem ne strinjajo. Pri marsikom vpliva patriotični žut, da sodi krivo, drugi zopet cenil le, kar je tujega.

Večina ljudi, ki so videli svet, pa soglašajo v tem, da sta predvsem dve deželi, ki se moreta ponašati z obilico lepih žensk. Kuriozno je, da slovita te dve deželi tudi po lepih — sit venia verbo — avinjah. To sta Madžarska in Iraka.

Zlasti Iraka kaže posebno vrsto ženske lepote (irake ženske slove tudi radi svojega temperameta). So temnolase ženske s temno-modrimi očmi in mehkiimi potezami. Skoro vse irake ženske so zelo zgovorne in imajo v svoji govorici mnogo humora.

Po vsem svetu znane so Kreolke medlorjave barve obraza in polti, ki spominja na breskev. Oči imajo temne, žametne in koprneče ter ustne, ki izkazujejo poljube. Vendar trdijo nekateri, da tvorijo vse te miške le napačne domneve in da so Kreolke povečini neumne, prepirljive in samopadne.

Tipična Francozinja je bolj graciozna kot lepa. Njen glavni čar je čisto le v spretne oblačenju in česanju. Te "facile princeps" v zvezi z naravnim espirom in lepo oblikovanimi ustnicami, izza katerih često blešče prekrasni zobki, predvsem privlačijo moške.

O španskih ženskah si je ves svet edin, kar se tiče njihove izredne lepote. Seviljske ženske so po svoji lepoti opevane že v pregovorih. Njih oči lahko ranijo moške srce že na tisoče metrov in kdor je čul njihov mili glas, sanja o njem vse dni in vse noči.

Pri nas je najbolj znana lepota italijanskih žensk. V tem oziru sta znana zlasti Rim in Firenze. O lepoti teh žensk pravi pesnik, da je moškemu največji sovražnik. Resnica, prava in nepokvarjena lepota ti pokliče pred oči primer klasičnosti.

V škodo južno-evropskim lepoticam je, da imajo čisto raskav glas in da se začno razmeroma prehitro debeliti.

Med anglosaškimi narodi najdemo najlepše obraze v Zedinjenih državah ameriških, najlepše stase pa v Angliji. Tudi po skandinavskih deželah vidimo krastn postavne, sicer brez klasičnih obrazov, ki z nekim nepopisnim izrazom obetajo moškimi več čarov, kakor najdivnejšega sorazmernost Rimljanke.

O lepoti slovenske žene so nam pesniki mnogo povedali; vendar nimamo posebnega tipa ženske lepote. Pač pa je v narodoznanstvu zavzemala goriška žena svoje posebno mesto.

O Jupitrovih lunah.

Listi so pred kratkim poročali, da se je nekemu amerškemu astronomu posrečilo po sedemletih trudapolnih opazovanj in zamotanih računih odkriti peto Jupitrovo luno. Te vesti so dale poznanemu francoskemu astronomu Ch. Nordmannu povod, da je v "Matinu" napisal o novem razkritju poljudno-kritičen članek, iz katerega posnemamo nekatere točke, ki utegnejo zanimati tudi naše čitatelje.

Novico, ki nam jo javljajo iz Amerike, piše Normann, je treba sprejeti s precejšnjo rezervno, naj takega navedemo, zakaj: peta luna je namreč znana že iz prejšnjega stoletja, odkril pa jo je astronom Bernard z observatorija Mt. Hamiltona 9. septembra 1892. Vesti o tem razkritju so torej precej netočne, če pa je resnica, da je planet Jupiter dobil novo luno, ne more ta biti šele peta, ampak že deseta. Dozdaj poznamo namreč devet Jupitrovih lun. Prve štiri, ki so tudi največje, je odkril že sloviti Galilei leta 1610. s svojim prvim daljnogledom. To mu je nakopalo pri takratnih mogočnjakih dokaj slinosti; dejali so, da Aristotel nikjer ne omenja teh zvezd, in da jih tudi sveto pismo ne pozna, iz česar sledi, da se florentinski astronom nahaja v težki zmoti, ali pa se je mati Narava smrtno pregrešila, ker ni pozvedela za mnjenje sv. pisma ali vsaj tedanjih učenjakov, predno si je omislila tako novotarijo.

Ti štirje prvi Jupitrovi sateliti so v ostalem dalji povod nemu izmed najvažnejših uspehov, kar jih beleži novi vek: določitev hitrosti svetlobe. Hitro so namreč izračunali dobo obhoda posameznih lun okoli Jupitera in natančno dognali, kdaj poedine lune mrknjejo (ker jih zakrije planet). No, Jupiter pa se nahaja včasih na isti strani sonca, kakor naša zemlja, včasih pa na nasprotni, v takozvani opoziciji. Razlika teh dveh ekstremnih Jupitrovih leg v ozirom na našo zemljo je enaka premeru zemeljske poti okoli sonca, t. j. 300 milijonov kilometrov. Danski astronom Roemer, ki je takrat deloval na pariškem observatoriju, je opazil, da se mrk Jupitrovih lun, kadar se planet nahaja v največji razdalji od zemlje, ne krije z računom in da se zakasni za 16 minut. Iz tega je sklepal, da potrebuje ta čas svetloba, da napravi pot 300 milijonov kilometrov, in izračunal njeno hitrost na okroglo 300 tisoč km v sekundi.

Peti Jupitrov mesec je bil odkrit, kakor že omenjeno, l. 1892. On je izmed vseh Jupitrovih satelitov najbližji planetu in se zavrti okrog njega v 11 urah in 57 minutah.

Šesti, sedmi, osmi in deveti satelit so bili odkriti kmalu za petim (poslednji l. 1914.) s pomočjo fotografije. Deveti, ki je oddaljen od maternega planeta 24 milijonov kilometrov, se zavrti okrog njega v 745 dnevih, in je tako majhen (19. reda), da ga ni mogoče videti niti z najboljšim teleskopom.

VESTI IZ PRIMORJA.

Posledice zadnje toče na Tolminskem so naravnost strašne. Letošnje vremenske neizmere so delavnim Tolmincem pobrale vse kar je zraslo na polju. 4. sept. so pridrele nad Tolminsko vse zbelesne sile in so uničile še kar je ostalo prejšnjim nevihtam. Gozdi so rujavi, sadno drevje se suši, tla so preorana od toče in deževja, njive kjer je zorela ajda, so kakor zmlete. Toča, ki je padla 4. septembra, je ležala ponekod 3 do 4 dni. Najstarejši ljudje ne pomnijo tako strašnega vremenskega leta, ki je vzel Tolmincem prav vse ter jim vilo bridke misli, kaj bo šele na zimo, ko v hiši ne bo kruha.

Opozicijsko gibanje v goriški deželi. — V videmski pokrajini se je zadnje čase začelo močno opozicijsko gibanje proti fašizmu. Pred dnevi so se v Vidmu zbrali zastopniki sedmerih političnih strank in skupin, ki so razpravljali o političnem položaju. Na sejalnku je bila sprejeta resolucija, v kateri združeni zastopniki opozicijskih grup ostro grajo fašiste ter obenem napovedujejo boj vladi fašistovskega režima.

Smrtna kosa. — V Nabrežini pri Trstu je umrla Tereza vdova Košuta roj. Tence. Pokojnica je bila 75 let stara ter je v sorodu z znanimi družinami Košuta, Gruden, Nabrgoj in Brezgar.

Smrten padec z avtomobila. Zidar Anton Pirjevec iz Oseka je dne 22. sept. skočil na tovorni avtomobil neke goriške trdke z namenom, da se popelje domov. Ko se je že srečno uredil na vozilu, je neopretno omahnil na tla in avtomobil ga je povozil. Zeleni križ iz Gorice ga je našel na mestu še mrtevga.

NAVODILA IN NASVETI.

Proti pikom komarjev se je jako težko braniti. Svetujejo se razna sredstva, s katerimi naj se umiva koža, prav sigurno pa menda ni nobeno. Tako se priporoča, devati v vodo za umivanje zmes kolonjake vode in nagljevega olja. Dalje raztopina 1 dela Thy-mola na 50 delov 50-procentnega vinskega eveta. S to raztopino namažemo ona mesta telesa, ki so piku komarjev izpostavljena. Pa te tekočine posebno na n. pr. jaježevno olje, ki se tudi rabi, pečejo po navadi na koži še bolj, nego pik komarja. Najbolj se pomaga tobakov dim. — Iz sobe spravimo komarje s posebnimi svedami, ki jih napravimo iz 6 delov grobega praška proti mršcu, 4 delov solitarja in medu. Iz tega naredimo testo in ga sesvalkamo na 1/2 palca debele sveče. Te potem razrežemo, dobro posušimo in ob potrebi prižgemo. So bo zavarujemo pred komarji in tudi drugimi žuželkami n. pr. muhami na ta način, da si kupimo čisto čenenege tariatane (tenčee) in ga pritrđimo na oknu s risalnimi žebliki; pri dvojnih oknih snamemo zunanjo okna in pritrđimo tariatan na zunanjo okvirju. To so sredstva, ki naj nas varujejo pred komarji. — Če pa komar piči, je pa treba sredstva, ki lajša bolečino in zdravi rano. Najboljši je salmijakovec,

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inšorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:
UPRAVNI ODSEK:
Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blaginajni John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:
John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zeleniher, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, 2405 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Terdel, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorick, 614 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:
OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHDODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 256, Moon, Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Grisel, 14821 Papper Ave., Cleveland, O., Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad: Max Mara, Box 166, Suhl, Minn., za severozapad: Mike Zugel, 5483 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:
Frank Zalta, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:
Predsednik: Frank Aleš, 3124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Joško Oren, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Još. Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. P. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZORI: — Korrespondence s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvršilnega odbora in jednote vohbe se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVE I Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blaginajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvršilnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaltu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi priizvi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajo, oglaš, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ki pomaga izvrstno, če ga rabimo takoj po piku. Dobri so tudi t. zv. klinčki posebne vrste proti komarjem, ki so iz ogljikovokslega ali pa solnokislega amonija. Prvemu pravijo "jelenova sol" drugemu salmijak. — Tudi raztopina kuhinjske soli je prav dobra. Izvrsten je dvojnogljkovoks-kial natron (soda bicarbonica) raztopljen v vodi.

Mravlje odpravimo z vrto, če mravljišča polijemo z bencinom, kjer smo raztopili naftalin. Pozor radi ognja! Lahko tudi zmešamo naftalin in prah zoper mršce in z njim posipujemo mravljišča pota. Če nam hodijo mravlje v srambe in sobe, jim nastavimo na pot (n. pr. na okno) majhne skodelice z medom ali sirupom in mu pridenemo malo kvasu ali drož. Tudi lahko vzamemo mesto drož malo zribanega česna. — Zmes 9 delov medu in 1 dela boraksa jih tudi umori.

Kako ravnamo z barvastimi čevlji? — Po leti nosimo radi rumene in sploh barvaste čevlje. Malokatera žena pa zna z njimi tudi prav ravnati, da ostanejo vedno lepi. — Pri rumenem čevlju vzemimo vedno nekoliko svetlejšo kremo, nego ima čevljev barvo. Mazati s kremo in z volneno krpo polirati pa ne zadostuje. Ščasoma se prikažejo na usniju grdi, temni madeži in te je treba takoj odpraviti. Vzemimo košček vate, pomocne v bencin in madež dobro drgni. To ponavljaj in vzemi pri vsaki ponovitvi nov košček vate, če ne, bo madež še slabši! ko je usnje čisto suho, maži s kremo! Vsakih deset dni operi čevlje temeljito z mlekom! Še bolj ša je zmes iz 3 velikih žlic mleka in 1 kavnine žličke trpetinovega špirta. V to tekočino pomoči volneno krpo in z njo čevlje dobro odrgni! Sive čevlje čistimo s pripravljeno kabo iz krede in terpetina. Bele čevlje iz usnja "glacé" čistimo kakor enake rokavice: z bencinom in drgnemo potem z čistim lojevem. Svetle čevlje iz blaga t. zv. čevlje iz jadravine (platno) čistimo z vodo in milom. Čevlje pa moramo takoj potem ko smo jih umili, torej še mokre, napolniti z žaganjem, ki vzamejo naše vlago in prepreči, da bi usnje, ki je v čevlju, pobarvalo platno, ki bi dobi temne proge. Čevlji iz irhovine se operejo z mlekom in tudi napolnijo z žaganjem. — Vsi oprani čevlji naj se počasi suše, ne pa na soncu!

Proti pegam, ki se pojavljajo nekaterim vsako poletje na koži, je zelo dobra sledeča voda: 1 kvart rožne vode, v kateri je raztopljen 1/2 unče boraksa in 1/4 unče salicilne kisline. To raztopino filtriramo in mažemo njo pege. Tudi raztopina salicilne kisline v alkoholju je baje dobra.

Goreči petrolej se pogasi najbolje, če se pokrije s potiskanim papirjem. Tudi mleko se zelo pri-poroča kot dober pomoček pri gašenju petroleja.

KNJIGE

KNJIŽEVNE MATICE
S. N. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angliska slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.00 s poštnino vred.

Zajedalcji. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenazije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo poštna knjiga, ki tolmači mnoge naravne zakone in pokaže, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. 8 slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi "naročeni skupaj, dobite za tri dolarje.

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

KNJIŽEVNA MATICA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vseuč. prof. dr. Boris Zarnik:
O bojih v živalstvu.

(Dalje.)
Če si pritane zvezda prisesek na kako podlago in napne ona mišična vlakna, da se jamica vzboli, tedaj se valed vnanjega vodnega tlaka nočica trdno prime podlage, prisese se. S tem da zvezda izteguje nočice, da se prisese z njimi in jih nato skrči, se plazí počasi po dnu na okoli. Ako napade morská zvezda školjko, ta seveda takoj potegne svoje telo v lupino in stisne zaklopke; toda zvezda se prisese s svojimi nočicami na obe školjkinji zaklopnici ter neprestano vleče na njih in jih skuša odpreti. Školjka najprvo krepko stiska lupino in napenja svoje mišice; toda morská zvezda je odločnejša in se ne naveliča tako hitro svojega početja, dočim počno školjkinje mišice sčasom pešati. Naposled ne morejo več kljubovati zvezdinemu raztegovanju, lupina zarija in zvezda potisne svoj iztegnjen želodec med zaklopki ter umori a prebavnimi sokovi školjko, nakar jo polagoma posrka. Morská zvezda se radi teh svojih navad največji škodljivci ostrigorej. V Connecticutu so napravile v enem samem letu na ostrigah za 600.000 dolarjev škodo.
Med nižjimi sladkovodnimi živalmi, ki se lotijo vsake količnjake pripravne žrtve brez ozira na njeno velikost, se odlikujejo s posebno vztrajnostjo pijavke, predvsem one pijavke, ki se hranijo s krvjo sesavcev. Pijavke slednje vrste žive po stoječih ali počasi tekočih vodah, kjer preže noč in

dan, da zaide kaka toplokrvna žival, bivol ali konj ali tudi človek v vodo. Od vseh strani se prikljuje iz blata in se prisesejo na kožo svoje žrtve. S svojimi šiagi podobnimi roženimi čeljustmi zareže rano in začno sesati kri. Seveda začuti žival, ki so jo pijavke napale, skeleče rane, hoče se nadležnečev otrestiti, toda navadno zaman; kajti pijavke so tako krepko prisese, da bi jih preje pretrgal nego pa jih odstranil od kože. Če nastopijo pijavke v večjih množinah, tedaj se prigradi, da manjše živali, ovce ali teleta, valed izgube krvi tako opešajo, da ne morejo več iz vode in utonejo. Tudi kopajočim se ljudem utegnejo postati pijavke smrtonosne, ako se pojavijo v večjih množinah. V zapadni Evropi so pijavke že precej redka prikazen, tembolj so pa razširjene po južni Rusiji, v toplejših delih Azije in v Afriki. Tudi v Ameriki živi več aličnih vrst. V nekaterih delih francoske Afrike so pijavke iz rodu haemopsis zelo škodljive živali; posebno opasne so konjem in govedu. Ko je žival toli opešala, da se pogrezne v vodo, ji zlezejo pijavke tudi v notranjost telesa v gobee, v goltanec in celo v dušnik. Kjer so se pijavke premnogobrojno zaplodile, se prigradi, da jih živina že s pitno vodo vsprejme v goltanec. Po nazoru Senegaleev v tem slučaju že šest pijavk zadostuje, da umore vola.
Pijavke se hranijo zgolj s krvjo; njih črevo ima po več strankah mehov, ki jih vse napolnijo s krvjo žrtve. Prvotno ploščato in zleknjeno telo pijavke dobi, ko se je zadosti nasrkala krvi, jajčasto obliko, vsebina te-

lesa se je pri tem štiri do petkrat povečala. Ko se je pijavka zadosti napila, lahko živi po več mesecev brez nadaljne hrane; kri ostane v njenem drobno vedno sveža in jo prav polagoma prebavlja. Da se izsesana kri ne strdi in ne sesede, prepreča neka posebna snov, ki jo izločujejo pijavke ustne ščete, takozvani hirudin. Že silno majhna množina tesnovi zadostuje, da ohrani kri tekočo. Zato tudi rane, ki jih je zasekala pijavka, zelo dolgo krvave, ker pride vedno nekaj tesnovi vanje.
Pijavke iz rodu pisciola napadajo ribe, krape, ostrige, ščuke in tudi tu večkrat povzročajo smrt svoje žrtve.
Še mnogo nevarnejše kakor vodne pijavke so na kopnem živele pijavke iz rodu haemadipna, ki so razširjene po Sunakem otočju in otoku Ceylon. Ti črvi imajo komaj dolžino palca. Navadno sede na listju in na travnih bilkah pritrjeni s prisekom, ki ga imajo na zadnjem koncu telesa, ter čakajo, da se jim približa žival ali človek. Obesijo se svoji žrtvi na noge, iz drevja na stotine. Vse otrepanje in otepanje tu ni nič ne koristi; čim bolj se napadeno žival brani, valjačje se po tleh ali otirajoč se ob drevesa, tem več pijavk, akritih v travi se obesi na njo, tem več se jih spusti z drevja na nesrečno žrtev ki je večinoma zapala smrti. Kakor poročata švicarska prirodoslovca brata Sarasin, ne more uspevati na otoku Celebesu v pokrajinah, kjer bivajo te pijavke, nobena divjačina, razen nekega bivalja, ki ima tako debelo kožo, da je pijavke ne morejo prerezati. Doma-

šini se teh pijavk bolj boje kakor zverin in strupenih kač, kajti tudi njim je popolnoma nemogoče ubraniti se teh krvososov.
Naj tu omenim še neko ribico, ki kaže enako odločnost in vztrajnost pri svojih napadih kakor pijavke. Živi v južni Ameriki v reki Marañon in nje dotočjih. Piranha (serrassalno piranha) ji pravijo. Po obliki je podobna ostrigi, samo da je komaj ped dolga. Kakor pijavke, nastopa tudi piranha v velikih množinah. Brez strahu se loti vsake živali, ki ji more kožo pregrizniti. Ko se je zagrizla, noče več popustiti, naj se napadena žival še tako brani. Ker nastopajo ribe vedno v družbah po sto in še več in vedno skupno navaljujejo, je jasno, da je vsaka žival, ki je zalila mednje, izvečine izgubljena. Španski potovalec Gumila piše, da še celo velike živali kakor voli ali tapirji ne morejo preplaviti niti voda, ki so komaj 30—40 korakov široke, ako se nahajajo v njih piranhe; valed izgube krvi, ki jo povzročajo ugrizi, po par minutah opešajo in utonejo. Pa tudi če se jim posreči otrestiti se rib in prispeti na drugo obrežje, jim štrle gola rebra iz razkosanega trupa, tako da se kmalu zgrudijo in poginejo. Pri in konji onih pokrajin se skušajo ogniti na ta način napadom piranhe, da gredo najprvo na enem mestu v vodo, jo po možnosti razburkajo, kar privabi vse piranhe iz bližine na ono mesto. Kakor se pokažejo ribice, pobege konj, se vrže na oddaljenem mestu v vodo in se požuri, da jo preplava, še predno zapuste piranhe svoje prvo zbirališče. Nemški prirodoslovec L. Mueller poroča, da je na Ararijskem jezeru pal neki vakvejro (kravji pastir) iz čolna; predno so mu mogli pomagati tovariši, ga je že bilo samo okostje, tako brzo so mu požrešne ribe izjele meso in drob.

Vlada kot proizvednik filmov.

Razni oddelki departamenta za notranje stvari izdelujejo kinematografske filme v svrhu narodnega ljudskega poduka. Filmi, ki so bili dosedaj izdani za splošno distribucijo, so dosegli dosedaj nič manj kot skupno dolgot 1.600.000 čevljev.
Že osem let nazaj je notranji departament začel izdelovati vrsto kinematografskih filmov o raznih predmetih splošnega zanimanja. Urad za indijanske zadeve je ravnokar dovršil film, naslovljen "Ameriški Indijaneec", ki nazorno pokazuje razvoj, življenje, vzgojo in navade Indijancev. Urad narodnih parkov je izdal veliko premičnih slik, ki predčujejo naravno krasoto, ceste in prometne zveze narodnih parkov. Oddelček za železnice Alaske ima na razpolago vzgojevalen film, ki pokazuje veličastne razglede ob tamošnji železniški progi. Ta film je bil fotografiran tekom izleta pokojnega predsednika Hardinga.
Prosavetni urad je izdal sedaj tri filme o šolstvu. Dva se tikata vzgoje na deželi in eden predčuje najboljše sisteme otroškega vrta.
Največ filmov pa je do sedaj izdal rudniški urad. Bržkone nobena vladna organizacija na svetu ni še storila toliko na tem polju za nazorni poduk o raznih industrijah. Ti filmi se razdeljujejo brezplačno. Predstavljajo se v šolah, vseučiliščih in na sestankih raznih organizacij po vseh Združenih državah.
Vsaka industrija, katere obrat ima vzgojevalno vrednost, sme sodelovati z rudniškim uradom pri izdelovanju takih filmov. Prvi industrijalni film je bil izdan l. 1911. Od tedaj je skoraj vsaka industrijalna družba v Združenih državah sodelovala pri proizvodnji vzgojevalnih filmov o teh predmetih.
Vsebine filmov pokrivajo skoraj vse polje industrijalnega razvoja. Iz seznamov teh filmov naj zlasti navedemo sledeče naslove: Zgodovina premoga, Petrolej, Žveplo, Železo, Domače varčevanje a premogom, Zgodovina azbesta, Prevrtanje skale, Mehika in njeno olje, Zgodovina izkopavajočih strojev, Naravni plin, Kisik, Električni meter, Ura, Avtomobil, Stisnjen zrak, Vodna sila, Promet, Jeklo, Motorji, Svetovna borba za petrolej, Zgodovina gasolina itd. — F. L. I. S.

Razno.

Volitve na Danskem. Zadnje volitve na Danskem so znova pokazale razveselje in presenetljiv predek socialističnih glasov. Landsting so bili izvoljeni v polovici trije radikali, pet konservativcev, dvanajst socialističnih demokratov in osem poslancev zmernih levic. Socialni demokrati so napredovali izza zadnjih volitev za tri mandate.
Posebne vrste demonstracij. Na Dunaju so vprizorile v tistem okraju ženske posebne vrste demonstracij. V tem okraju je akočila namreč skozi okno ka žena, ki jo je prevaril zaški mož. Pri padcu se je nesreča tako poškodovala, da dobljenih poškodbah umrla, kaj pa so ženske in dekleta te okraja ugotovile, da je pri moški nevestobi aktivno sodelovanje kuharica v eni tamošnjih restoracij. V znak ogorčenja so se zle razburjene žene pred gostili in — slabo bi se godilo kuharici če bi je ne zaščitila policija. Demonstrantkami se baje ni nahajala nobena, ki bi se bdkaj tako, pregrešila kot se je kuharica.
Če je mamica preveč lahkovna. V Nemški Avstriji je dovela neka mamica bridko razoranje. Heerka te razočarane mame je namreč spoznala elegantnega gospoda, ki se je predstavljal za argentinskega generalnega konzula dr. Pollandesa. Mamica vsa srečna, da bo napravila hčrka s svojim fletkanim obrazkom tako dobro partijo, je sama hila na dosiđe, da bi dobila dovoljenje za poroko in naravno se je zdelo, da sta se popeljala žen in nevesta tudi malo na Dunaj. Kaj za to, vsaj bo hitro poroka hčerka Muei bo postala milostljiva soproga generalnega konzula Pa — o, joj! Argentinja ni nobenega generalnega konzula ki bi se pisal za Pollandesa. Že je naravno, da je sedaj ta Pollades pobegnil, z njim pa je izšla tudi fletkana Muei. Mamica je še in vzdihuje, policija pa išče generalnega konzula Pollandesa, je baje pretkan trgovec z dekle-

Ivo Šorli:
ZADNJI VAL.

(Dalje.)
In tako sem nehote zmajal z glavo in je v mojem namehu najbrže zadrželo celo pomilovanje.
"Vi ne verjamete!" me je vprašal.
"Verjamem," sem rekel. "To se pravi: verjamem, da bi bilo nekako tako, če bi kdaj prišlo do tega. Ne verjamem pa, da pride kdaj!"
"Vi torej res nečete — res naravnost nečete?"
Nisem hotel biti preveč trd in sem dejal:
"Ne rečem, da naravnost nečem. Toda boriti se moram in se želim, dokler bo mogoče. Predvsem pa hočem storiti še dvojce: poskusiti spoznati, kak človek je prav za prav ta Mordej; in drugič: poskusiti pokazati gospodični Stani, ko pride, koliko naravnost je bilo, da ji postanem oče in ne mož."
"Tudi prvo hočete?" me je osupel pogledal.
"Tudi prvo! Čeprav le tako nekako mimogrede, po strani. Za vsak slučaj, bi rekel celo, za nemogoč slučaj. Ali prav za prav posebno zato, da presodim, šteje li dečko res le kot nekako sredstvo, kakor ste rekli vi, ali pa ima celo še nekatere lastne pravice..."
Zmračilo se je popolnoma. Ko sem uigal žarnice, je to Hrasta opozorilo, da je zadnji čas za njegov vlak.
"To so trenutki, ki ostanejo človeku do zadnjega diha v spominu — tak večer in tak pogovor, kaj ne?" se je namehnul.
"Najbrže," sem odgovoril. "Toda, da ne pozabim: eno vas še prosim, preden odidete; da me namreč za božjo volje ne imejte za preveč plemenitega, kakor ste me blagovolili krstiti prej. Bilo bi lahko usodopolno, če bi se motili v ti točki o meni, in mi je takšno vaše mnenje celo naravnost neprijetno. Plemenitost, dobrota, ki v navadnem življenju preseže navadno mero, je kaj rada samo posledica neke omejenosti. Resnična plemenitost je pridržana samo izrednim naturam ter velikim mislecem ali velikim umetnikom. Jaz pa to seveda nisem; sem nasprotno vsakozni vsakdanji človek, kvečjemu z nekoliko večjo izobrazbo in širšim obzorjem. To je, verjemite mi v svojo in mojo korist, edino resnična in popolnoma jasna slika o meni! Posebno vpošteevajte moja leta tudi v tem! Samo izredno naiven ali izredno velik človek postaja z leti boljši, vsem drugim se nam srce od leta do leta strjuje in ohlaja. Prav zato trdim: če je sicer še dovolj moči v nas in naše duševne sile ne hirajo obenem s telesnimi, smo za vodstvo javnih zadev pred vsem poklicami mi hladni, brezni stari! Mi, ki nas več ne omami niti bridke obraz moškega, niti lepi ženskega prosilca, posredovalca! Nekoč so me v hudi stiski poslali po pomoč k moči, ki ga nisem poznal. Ko je stopil v sobo, kjer sem ga čakal, in sem videl, da mu mora biti že čez petdeset, sem že vedel, da sem prišel zaman. In nisem se motil. Ne motite se tudi vi o meni! Samo to je res, dragi prijatelj, da ču-tim do vas več, nego sem do koga že trideset let sem. In do gospodične Stane naposled tudi."
Stisnil sem mu roko in ga skoraj potisnil skozi vrata, da ne zamudi vlada. In — da bo že konec temu razgovoru!...

Tu zašlišim neke zunaj na hodniku tiho govorjenje dveh žensk in takoj nato vstopi Katra ter me vpraša, če bi imel za gospodično Lino pet minut časa.
"Gospodična Lina? Ta tu spodaj, ki hodi vsak dan na pokopališče?" sem vprašal tiho. Bil sem seveda zelo presenečen.
"No, da, katera pa? Saj je samo ena gospodična Lina. Še nikoli ji nisem slišala reči drugače. Ko je bila še čisto majhna, smo ji pravili Mimica, potem pa je rekla njena mati, da —"
Preklinil sem Katro in naglo stopil sam na prag ter povabil gospodično, da vstopi.
Če me je osupil njen poset, me je tem bolj ona sama, ko sem jo zdaj zagledal sredi večje — svojega "farovškega salona", kakor imenujem večših v šali ta širni, svetli prostor, ker je hiša zgrajena tako, da prave sprejemnice ne bi si mogel urediti niti, če bi je bilo treba. Gospodična Lina namreč le še nisem videl nikoli res od blizu. Ali, da se izrazim prav; lani, ko bi jo bil tam spodaj v dreverodu že skoraj nagovoril, je šla sicer tik mimo mene, a moje oči so bile polne vsega drugega. Mogoče še, da se ji je obraz ta čas posebno posvežil, lahko samo trenutno radi rezkega, a vendar ne strupenega mraza tam zunaj — vse kakor sem bil še redko kdaj v življenju nenadno tako očaran. Tudi sem zdaj videl, da ta obraz navzle vsi resnostoni nima prav za prav čisto nič tega, kar bi bilo mogoče imenovati mračno — nič "črne" bi rekel glede na njeno obleko iz črne suknja. Dvoje malo večjih in za spoznanje naprej nagnjenih belih zob pa bi bilo dajalo temu obrazu skoraj nekoliko frivolen izraz, naj je mogla ona sama še tako malo za to. In oči — da, prav nič ne bom iskal druge označbe, ker je bila videti ta ustvarjena nalašč zanjo: te oči so bile sam baržun. In sam baržun tudi njen globoki glas, ko me je brez vidne zadrege nagovorila:
"Gospod doktor, midva ava se že enkrat videla, če se spomnite."
"Čelo zelo dobro, gospodična. Tu spodaj v dreverodu je bilo," sem odgovoril prav tako mirno, skoraj bi dejal: tako miren pod dojmom njene lastne mirnosti.
"Da, to imam v mislih," je prikimala. "In veste, da mi je to srečanje napravilo nenavadno globok vtis! Način namreč, kako ste me pogledali, to je: popolnoma drugače nego kdo drugi dotlej, ženska ali moški. Ljudem se baje zdim nekaka čudakinja. Radi tistih svojih poti na materin grob. Drugi menijo celo, da v moji glavi ne more biti vse v redu; če ni, da se kar samo pretvarjam. To je seveda vse zmotno. Meni niti ni toliko do teh sprehodov, ampak navadila sem se zdaj že preveč. In potem je tako, da ostajam na ta način res v nekakem stiku s svojo ubogo mamo. Pa ne mislite, da sem praznoverna in da govorim o tistih stikih z mrtvimi, o katerih zdaj toliko pišejo. Čeprav lahko rečem, da sem doživela še zelo čudnih reči. Ne smete prezreti, da je bila moja mati res nenavadna žena. Tako ni še nobena ljubila svojega otroka — ne samo do groba, še preko groba, bi dejala. Bila sem ji v najlepšem, a tudi najstrašnejšem pomenu vse na svetu. Tako da se je še k Bogu obračala ne edino radi mene, ampak — skoraj me je strah izustiti — edino preko mene. "Oče, pogled mojega otroka!" ji je včasih na glas ušlo in kakor zamaknjena je strmela navzgor. Ali pa: "Marija, saj si bila sama mati — kaj bi ti opravila drugega?" Ne, res ne bi mi bilo treba hoditi na njen grob, da sem pri njej, ali bolje ona pri meni; toda laže se tako združim z njo in ne vem, komu bi moralo biti na poti. V vaših očeh pa sem nenadoma zagledala globoko razumevanje, tako se mi je zadelo. Niste me niti vsakdanje pohvalili s tem svojim pogledom, kakor se mi je tudi čisto dogodilo; rekli ste samo: "Že več, kaj delaš!" In glejte, zato sem v tistem enem samem hipu dobila brezmejno zaupanje do vas in sklenila, da se obrnem edino na vas, če bi mi bilo kdaj treba. In zdaj je prišla taka potreba!" je pristavila tiše.

(Dalje prihodnjia.)
Tu zašlišim neke zunaj na hodniku tiho govorjenje dveh žensk in takoj nato vstopi Katra ter me vpraša, če bi imel za gospodično Lino pet minut časa.
"Gospodična Lina? Ta tu spodaj, ki hodi vsak dan na pokopališče?" sem vprašal tiho. Bil sem seveda zelo presenečen.
"No, da, katera pa? Saj je samo ena gospodična Lina. Še nikoli ji nisem slišala reči drugače. Ko je bila še čisto majhna, smo ji pravili Mimica, potem pa je rekla njena mati, da —"
Preklinil sem Katro in naglo stopil sam na prag ter povabil gospodično, da vstopi.
Če me je osupil njen poset, me je tem bolj ona sama, ko sem jo zdaj zagledal sredi večje — svojega "farovškega salona", kakor imenujem večših v šali ta širni, svetli prostor, ker je hiša zgrajena tako, da prave sprejemnice ne bi si mogel urediti niti, če bi je bilo treba. Gospodična Lina namreč le še nisem videl nikoli res od blizu. Ali, da se izrazim prav; lani, ko bi jo bil tam spodaj v dreverodu že skoraj nagovoril, je šla sicer tik mimo mene, a moje oči so bile polne vsega drugega. Mogoče še, da se ji je obraz ta čas posebno posvežil, lahko samo trenutno radi rezkega, a vendar ne strupenega mraza tam zunaj — vse kakor sem bil še redko kdaj v življenju nenadno tako očaran. Tudi sem zdaj videl, da ta obraz navzle vsi resnostoni nima prav za prav čisto nič tega, kar bi bilo mogoče imenovati mračno — nič "črne" bi rekel glede na njeno obleko iz črne suknja. Dvoje malo večjih in za spoznanje naprej nagnjenih belih zob pa bi bilo dajalo temu obrazu skoraj nekoliko frivolen izraz, naj je mogla ona sama še tako malo za to. In oči — da, prav nič ne bom iskal druge označbe, ker je bila videti ta ustvarjena nalašč zanjo: te oči so bile sam baržun. In sam baržun tudi njen globoki glas, ko me je brez vidne zadrege nagovorila:
"Gospod doktor, midva ava se že enkrat videla, če se spomnite."
"Čelo zelo dobro, gospodična. Tu spodaj v dreverodu je bilo," sem odgovoril prav tako mirno, skoraj bi dejal: tako miren pod dojmom njene lastne mirnosti.
"Da, to imam v mislih," je prikimala. "In veste, da mi je to srečanje napravilo nenavadno globok vtis! Način namreč, kako ste me pogledali, to je: popolnoma drugače nego kdo drugi dotlej, ženska ali moški. Ljudem se baje zdim nekaka čudakinja. Radi tistih svojih poti na materin grob. Drugi menijo celo, da v moji glavi ne more biti vse v redu; če ni, da se kar samo pretvarjam. To je seveda vse zmotno. Meni niti ni toliko do teh sprehodov, ampak navadila sem se zdaj že preveč. In potem je tako, da ostajam na ta način res v nekakem stiku s svojo ubogo mamo. Pa ne mislite, da sem praznoverna in da govorim o tistih stikih z mrtvimi, o katerih zdaj toliko pišejo. Čeprav lahko rečem, da sem doživela še zelo čudnih reči. Ne smete prezreti, da je bila moja mati res nenavadna žena. Tako ni še nobena ljubila svojega otroka — ne samo do groba, še preko groba, bi dejala. Bila sem ji v najlepšem, a tudi najstrašnejšem pomenu vse na svetu. Tako da se je še k Bogu obračala ne edino radi mene, ampak — skoraj me je strah izustiti — edino preko mene. "Oče, pogled mojega otroka!" ji je včasih na glas ušlo in kakor zamaknjena je strmela navzgor. Ali pa: "Marija, saj si bila sama mati — kaj bi ti opravila drugega?" Ne, res ne bi mi bilo treba hoditi na njen grob, da sem pri njej, ali bolje ona pri meni; toda laže se tako združim z njo in ne vem, komu bi moralo biti na poti. V vaših očeh pa sem nenadoma zagledala globoko razumevanje, tako se mi je zadelo. Niste me niti vsakdanje pohvalili s tem svojim pogledom, kakor se mi je tudi čisto dogodilo; rekli ste samo: "Že več, kaj delaš!" In glejte, zato sem v tistem enem samem hipu dobila brezmejno zaupanje do vas in sklenila, da se obrnem edino na vas, če bi mi bilo kdaj treba. In zdaj je prišla taka potreba!" je pristavila tiše.

(Dalje prihodnjia.)
Nikdo bi ne mislil, motreč življenje naših poljev, da imajo ti leni slinarji v morju bližnje sorodnike, ki so jako brzi in večji plavači ter predrzni roparji. Seveda ti polji-veslonožci (heteropoda) nekoliko drugače ustvarjeni kakor sovratniki na kopnem. Lupina je zelo majhna ali celo manjka; telo je zleknjeno valjčasto in nosi na doljni strani grebenu podobno plavuto. Veslonožci nahajamo po vseh morjih, mude se radi v površinskih plasteh, kjer brzo plavajoč napadajo vsakere živali, ki jim pridejo v bližino. Popolnoma prozorni so in torej drugim morskim živalim skoro nevidni, predvsem nižje organiziranim živalim, ki imajo precej enostavno ustrojeno oči. Dobro razvite teleskopom podobne oči usposobljajo veslonožce, da že od daleč ugledajo plen. Kakor torpedu mu živinego nasproti ter se zakade vanj s svojim gibčnim rilcem, ki je oborožen z roženimi sablji podobnimi zobmi, nameščeni v dveh podolžnih vrstah na spodnji strani goltanec. Silno požrešni so ti roparji, še celo podolincev lastne vrste se lotijo. Na zoološki štaciji v Napolju, kjer sem proučeval razne morske polje, sem imel priliko opazovati bojevitost veslonožcev. V večji posodi sem imel več takih prozornih plavačev iz rodu pterotrachea mptica. Že prvi dan sem videl, da so se tu pa tam ujedali med seboj, toda boj ni bil posebno ljut, vsaj s početka brez zlih posledic. Toda drugi dan so me neprijetno presenetili ti požrešniki. Samo dva večja sta še veslala po posodi, vsi drugi so ležali težko ranjeni in deloma razkosani na dnu, nekaj manjših sodrugov sta pa večja veslonožca celo požrla.
Še bojvitejši kakor ti polji so iz skupine mehkužcev hobotnice. Tako imenujemo čudne morske spake, katerih telo, alično mehu, nosi na prednjem koncu osem dolgih kačam podobnih lovk, na katerih so po vsej dolžini nameščeni nebrojni prisaki. Hobotnice ki jih vidimo na ribjih trgih, imajo s lovkami vred komaj dolžino do pol metra; toda v morskih globinah žive hobotnice, ki so pravi orjaki, kakor to priča posamezni deli takih živali, ki jih ogromne nestrove, ker so preveč premeteni in urni ter vedno ubeže preganjalcem. Hobotnice navadno tiče v kaki kotanji med kamenjem na morskem dnu in preče na plen. Manjše se lotijo najraje rakov in rakovic. Če opazi hobotnica raka, tedaj njeno mehko telo, ki je ležalo kakor na kamenju mokra čunja, vse vdrhti, mišice se napne in bliskoma žine proti raku.

Bolečine

bodisi revmatične, nevralgične ali krči hitro olajšate, če rabite
SEVERA'S GOTHARDOL
Izvrstno lokalno sredstvo za hrbtno hromost, okorelost in otrplost mišic. 'mejte ga vedno pri rokah.
Cena 50 ali 60 centov.
Zahtevajte pri svojem lekarju.
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Delavski list je sila, s katero računava vaš nasprotnik.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.
Imamo v zalogi slad, kmetij, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.
Grocerijam, sladčitarjem in v prodajalnih železnice doma primeren pust pri vaših naročilih. Pišite nam informacije na:
FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Povest "Jimmie Higgins" je zrcalo duše ameriškega proletariata ob času velike vojne. Dobi se pri Književni matici S. N. P. J.

Potniki v stari kraj in emigrantje starega kraja potujte pri **EMIL KISS BANKIRJA** 133—2nd Ave., New York
Denarne pošiljke — Dolarjih — Dinarjih.
Hranilni oddelk.
Javni notarski urad.
Pišite za informacije.

Bolečine
bodisi revmatične, nevralgične ali krči hitro olajšate, če rabite
SEVERA'S GOTHARDOL
Izvrstno lokalno sredstvo za hrbtno hromost, okorelost in otrplost mišic. 'mejte ga vedno pri rokah.
Cena 50 ali 60 centov.
Zahtevajte pri svojem lekarju.
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

KLOBASE
take kot si jih more srce požele! Te klobase so sedaj boljše kot le kdaj prej, so prava delikatosa, katere rim ni para, čim več jih pojedete, tem bolj se vam dopadajo, vsaj tako to dijo in mi pijejo moji tisočeri od malci krišem Amerike.
Cena 35 cent. Poljtem od 5 funtov naprej. Poštnina plačana skozi denar poslan s poročilom. Po C. G. D. ali poštnem povzetju pa vsak sam plača poštnino. Pišite in pošljite naročilo na:
Joseph Leskovar,
610 — 14th Street, Racine, Wis.

VAŠI POSLI — NAŠI POSLI.
Kadar pošljate denar v stari kraj, bodisi v dinarjih, lirah, avstr. kronah, ali dolarjih, skrbite, da bodo Vaši posli — naši posli.
KADAR potujete v stari kraj, ali kateri od Vaših znancev, je najboljše, da se obrnete na nas in Vaša skrb za vse potrebne listine in za udobno potovanje bo — naša skrb.
Kadar ste namenjeni dobiti kako osebo iz starega kraja, poverite celo zadevo nam in Vaše delo bo — naše delo.
Kadar vam je treba kako listina za stari kraj, ali kadar imate kak drug posel s stariim krajem, ne pozabite se obrniti na nas in Vaše opravilo bo — naše opravilo.
Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na
SLOVENSKO BANKO
ZAKRAJŠEK & ČESARK,
70 — 9th Avenue,
New York, N. Y.

Bolečine
bodisi revmatične, nevralgične ali krči hitro olajšate, če rabite
SEVERA'S GOTHARDOL
Izvrstno lokalno sredstvo za hrbtno hromost, okorelost in otrplost mišic. 'mejte ga vedno pri rokah.
Cena 50 ali 60 centov.
Zahtevajte pri svojem lekarju.
W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA